

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№3

2026
MART

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, mart.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afarovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK

Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

KORXONALARDA ICHKI AUDIT TIZIMINING BOSHQARUV QARORLARI QABUL QILISHDAGI O'RNI	24
Mexmonaliyev Ulug'bek Erkinjon o'g'li	
FISKAL SIYOSAT SAMARADORLIGI VA SOLIQ TUSHUMLARI DINAMIKASI: O'ZBEKISTON MISOLIDA ILMIY TAHLIL	30
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI KELITIRIB CHIQUARUVCHI ASOSIY OMILLAR HAMDA IQTISODIYOTGA TA'SIRI	37
Toxtabayev Oybek Odilovich	
QISHLOQ XO'JALIGI OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARIDA ZAMONAVIY BOSHQARUV	42
Rasulova Muxabbat Teshabayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
O'ZBEKISTON GLOBAL-IQTISODIY RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING O'RNI	48
Kuvatova Oliya Sheraliyevna	
QURILISH SANOATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING IQTISODIY MOHIYATI VA ULARNI KAPITAL BOZORI INSTRUMENTLARI ORQALI MOLİYALASHTIRISH IMKONIYATLARI.....	54
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
IQTISODIY ISLOHOTLAR DAVRIDA TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING OMILLARI	61
Yangiboyev F.B.	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI ERTA ANIQLASH VA BOSHQARISHNING INTEGRATSIYALASHGAN RISK-INDEKS MODELİ	68
Kalandarov Abdulla Baxtiyorovich, Rajabov Shoxrux Suvon o'g'li	
RUX VA QO'RG'OSHINNI SELEKTIV AJRATIB OLISHNI KOMBINATSIYALASH TEXNOLOGIYASI VA NAZARIYASI.....	74
Eshonqulov Uchqun Xudaynazar o'g'li, Haqberdiyev Dilshod Qodir o'g'li	
UY-JOY QURILISHI HAJMINI UZOQ MUDDATLI PROGNOZLASHDA EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	81
Qidirniyazov Ajiniyaz Sherniyazovich	
O'ZBEKISTONDA BOG'DORCHILIKNI RIVOJLANTIRISHDA IQLIM VA TABIIY OFATLAR NATIJASIDA YETKAZILDAN TALOFATLARNI DAVLAT TOMONIDAN KOMPENSATSIYA QILISH MEKANIZMI.....	85
Sattorov Orifjon Boymurodovich	
AHOLI MOLİYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH ORQALI YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISH MEKANIZMLARI.....	90
Abdug'aniyev Uchqun Habibulla o'g'li	
O'ZBEKISTON QURILISH SANOATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING RIVOJLANISH DINAMIKASI VA TENDENSIYALARI	96
Musaeva Aynura Abayxolievna	
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF SOCIAL INFRASTRUCTURE TRANSFORMATION IN THE CONTEMPORARY ENVIRONMENT.....	104
Normurodov Khusan Eshmakmatovich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING INVESTITSION FAOLLIGINI BAHOLASH YO'LLARI	108
Begamov S.X.	
DEBITORLIK QARZLARINING STRATEGIK BOSHQARUV HISOBINI TASHKIL QILISH YO'NALISHLARI	112
Normatova Gulmira Xayrullaevna	

SOLIQLARNI PROGNOZLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH AMALIYOTI TAHLILI.....	118
Ergashov Jamshid Ashurovich	
MEHNAT XARAJATLARI HISOB: NAZARIY ASOSLAR, USULLAR VA BOSHQARUVDA AHAMIYATI.....	126
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
KORPORATIV XIZMATLARNING BANK FOYDASIGA TA'SIRI: KOMISSION VA FOIZLI DAROMADLAR TAHLILI	131
Qurbonov Abror Abdullayevich	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHNING INSTITUTSIONAL VA TASHKILY MEXANIZMLARI	136
Djamalov G'ofir Oribjanovich	
OCHIQLIK INDEKSI VA KORRUPTSIYAGA QARSHI KURASH SAMARADORLIGI: O'ZBEKISTON TAJRIBASINING INSTITUTSIONAL TAHLILI	144
Dilshod Pulatov, Uchqun Abdug'aniyev	
DUNYO SUG'URTA KOMPANIYALARINING MOLIVAVIY HOLATI VA NATIJALARI TAHLILI	153
Alimov Baxodir Batirovich	
QISHLOQ HUDUDLARIDA XIZMAT KO'RSATISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	160
Yuldashova Nilufar Ziyabayevna	
QURILISH TASHKILOTLARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INNOVATSION USULLARI	164
Muxibova Guli Yarkinovna, Sharifxodjayeva Odina Ulug'bek qizi	
AXBOROT-RESURS MARKAZLARINING TALIM JARAYONIGA TA'SIRINI BAHOLASH	168
Pirmedova Xayitgul Muxammedovna	
IJTIMOY HIMOYA QAMROVINI KENGAYTIRISH MEXANIZMLARI: XALQARO TAJRIBA VA INSTITUSIONAL YONDASHUVLAR	173
Bafoyev Farrux Jo'raqulovich	
KORXONALARDA AI-DRIVEN "DECISION SUPPORT SYSTEMS" (DSS)NI JORIY ETISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	181
Mardanova Ra'no	
STRENGTHENING THE FINANCING OF FAMILY-OWNED ENTERPRISES IN UZBEKISTAN THROUGH BANK CREDIT	186
Baymuratova Zina Aqilbekovna, Ibadullaeva Asal Ulugbek qizi	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA DAVLAT BOSHQARUV TIZIMLARINI RAQAMLASHTIRISH	192
Aytmuratov Qutlimurat Jalgasovich	
ATTRACTING INVESTMENTS FROM FINANCIAL MARKETS AND FACTORS INFLUENCING THE INCREASE OF THEIR ATTRACTIVENESS	196
Kholov Sherali Akhrorboyevich	
MARKAZIY OSIYODA TRANSCHEGARAVIY SUV RESURSLARINI BOSHQARISH VA ADOLATLI TAQSIMLASHNING NAZARIY-HUQUQIY ASOSLARI.....	200
Matkarimov Mansur	
XALQARO XIZMATLAR SAVDOSIDA TIBBIY TURIZMNING IQTISODIY AHAMIYATI.....	206
Farxodova Shohnova Umidbek qizi	
BANK XIZMATLARI SIFATINI BAHOLASHNING KO'P OMILLI INDIKATORLARI TIZIMI	213
Ibroximov Iloxomjon Shavkatjon o'g'li	
SANOAT KORXONALARINI IQTISODIY FAOLIYATINI OPTIMALLASHTIRISH YO'LLARI	219
Tillayeva Barno Ramiziddinova	
NOTIJORAT TASHKILOTLAR FAOLIYATIDA AUDITORLIK TEKSHIRUVI VA AUDITORLIK HISOBOTLARINING O'ZIGA XOSLIGI	224
Xolmizayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	

ЦИФРОВЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ РЕИНТЕГРАЦИИ ВОЗВРАЩАЮЩИХСЯ ТРУДОВЫХ МИГРАНТОВ: МЕЖДУНАРОДНАЯ ПРАКТИКА И ВОЗМОЖНОСТИ ДЛЯ КЫРГЫЗСТАНА.....	230
<i>Амантурова Дилбара Кыдыкбековна</i>	
РОЛЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННОЙ ЛЕКСИКИ В ЯЗЫКОВОЙ ПОДГОТОВКЕ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ ТЕХНИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ.....	237
<i>Асрарова М.У.</i>	
О СКОРИНГОВЫХ МЕТОДАХ ЭКСПРЕСС-АНАЛИЗА ДОХОДНОСТИ АКЦИЙ УЗБЕКСКИХ ЭМИТЕНТОВ.....	242
<i>Ирмухамедова Муслима Дилшодовна</i>	
UY-JOY QURILISHIDA ESKROU MEXANIZMLARINI JORIY ETISH ORQALI INVESTITSION XAVFSIZLIK VA MOLIVAVIY SHAFFOFLIKNI TA'MINLASH	247
<i>Karimov Inomjon Ortikbaevich</i>	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK BIZNESNING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MASALALARI	254
<i>Kamoliddinov Ilhomjon Muxammadjonovich, Kobilov Murod Vakkosovich</i>	
TIJORAT BANKLARI RAQOBATBARDOSHLIGINING MOLIVAVIY BARQARORLIK KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	259
<i>Axmedov Toxirjon Xasanjon o'g'li</i>	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA ENERGETIKA VA ISHLAB CHIQARISH SALOHİYATINING ROLI	264
<i>Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li</i>	
TIJORAT BANKLARIDA KOMPLAENS-NAZORAT TIZIMI ORQALI RISKLARNI SAMARALI BOSHQARISH	270
<i>Fayziyev Sherzod Djunaydilloyevich</i>	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ БАНКОВСКИМИ РИСКАМИ И СТРАХОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ ОПЕРАЦИЙ В УСЛОВИЯХ РАЗВИТИЯ ДИСТАНЦИОННОГО БАНКИНГА В ХОРЕЗМСКОЙ ОБЛАСТИ.....	275
<i>Бахтиёров Худайберган Хамдам угли</i>	
DOIMIY BO'LMAGAN KUCH TA'SIRIDA DEFORMATSIYALANUVCHAN STANDART CHIZIQLI QATTIQ MODEL ISHLAB CHIQISH VA SONLI TAHLIL QILISH.....	282
<i>Ahmadov Ilhom Aktam o'g'li, Isomova Sabohat Islom qizi</i>	
YOUTH ENTREPRENEURSHIP AS A FACTOR OF STRUCTURAL ECONOMIC TRANSFORMATION IN UZBEKISTAN.....	290
<i>Isakjanova Saboxat Muhamedovna</i>	
МОДЕЛИРОВАНИЕ САМОВОЗБУЖДЕНИЕ НЕЯВНОПОЛЮСНОГО СИНХРОННОГО ГЕНЕРАТОРА ПРОДОЛЬНО-ПОПЕРЕЧНОГО ВОЗБУЖДЕНИЯ.....	298
<i>Пирматов Нурали Бердиёрович, Бекишев Аллаберген Ергашевич, Бердиёров Улугбек Нурали угли, Бердиёров Улмасбек Нурали угли</i>	
YURTIMIZDAGI EKOLOGIK SOF YOG'OCH MATERIALLARIDAN TAYYORLANGAN ORAYOMA KONSTRUKSIYALARINING CHO'ZILISHGA QARSHILIGI	305
<i>Yunusaliyev Elmurod Muhammadyaqubovich, Toshpulatov Ilhomjon Baxtiyorovich</i>	
AYDAR-ARNASOY KO'LLAR TIZIMINING SHAKLLANISH BOSQICHLARI VA ZAMONAVIY EKOLOGIK MUAMMOLARI.....	311
<i>Aminov Hamza Husanovich, Madrimov Rajabboy Masharipovich, Xamdullayeva Aziza Baxtiyor qizi</i>	
EXPLAINABLE AI YORDAMIDA SOC UCHUN TUSHUNTIRILADIGAN KIBERXAVF ANIQLASH TIZIMINI ISHLAB CHIQISH	318
<i>N.N. Jo'rayev, A.Sh. Juraboyev</i>	
QUYOSH FOTOELEKTRIK MODULLARINI SUV YORDAMIDA TOZALASH VA SOVITISH USULLARI TAHLILI	324
<i>Ibragimov Umidjon Hikmatullayevich, Qodirov Jobir Ro'zimatovich, Izomov Shahzod Niyoz o'g'li, To'yurodov Quvonchbek Sherzod o'g'li</i>	

RAQAMLI TEKNOLOGIYALARNING QURILISH SOHASIGA INTEGRATSIYASI: ILG'OR XALQARO TAJRIBA	332
Fayziyeva Gulnoza Abdurahmonovna	
ФАКТОРЫ НАЛОГОВОЙ КУЛЬТУРЫ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА СОБИРАЕМОСТЬ НАЛОГОВ: СОЦИОЛОГИЧЕСКИЙ И ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ	339
Хакимова Ситора Ильёсжон кизи, Муталова Дилором Махамаджановна	
ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ЭКСПЕРТНОГО ПРОГНОЗИРОВАНИЯ КОМПЕТЕНЦИЙ В ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ	345
Л.А. Кадырова, Б. Н. Эгамов	
О'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SUG'URTA BOZORINING TUZILISHI TAHLILI	350
G'ozdiyeva Aziza Abdusalomovna	
MINTAQALARDA INNOVATSION FAOLIYATNI MOLİYALASHTIRISH MANBALARINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH MASALALARI	358
Xamrayev Quvvat Iskandarovich	
KONTEYNERLI TASHUVLARNING JORIY HOLATI, MAVJUD MUAMMOLAR VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	366
Samatov G'affor Alloqulovich, Xolmatov Bekzod Nurmatovich, Toxirov Maxmudjon Murodjon o'g'li, Absattarov Isomiddin Xotam o'g'li	
KICHIK BIZNES KORXONALARIDA ISHLAB CHIQARISH OMILLARI BO'YICHA NOMUVOFIQLIKNI ANIQLASH VA BARTARAF ETISH MEXANIZMI	381
Kaypnazarova Gulshad Xojamuratovna	
TASHQI SAVDO BALANSINI MUVOZANATLASHTIRISH: NAZARIY VA AMALIY JIHATLAR	386
Rahimov Eshmurod Normurodovich, Misliddinov Ikromjon Kamoliddin o'g'li	
SIFATLI TIBBIY XIZMAT KO'RSATISH VA AHOLIGA QAMROVNI TA'MINLASHDA BOSHQARUV QARORLARINING AHAMIYATI	391
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARIDA GIPERPARAMETRLARNI MATEMATIK OPTIMALLASHTIRISH USULLARI	396
Husan Arziqulov Normurod o'g'li	
ENHANCING THE SERVICE SECTOR AS A MEANS OF CREATING EMPLOYMENT IN TOURISM INFRASTRUCTURE	401
Zarikeev Rasul Polatovich	
EXPANDING BANK CREDIT OPPORTUNITIES FOR FAMILY-OWNED ENTERPRISES IN UZBEKISTAN	406
Isakov Janabay Yakipbaevich	
BANKS' BROKERAGE AND ADVISORY SERVICES IN FACILITATING SECURITIES TRANSACTIONS AND IMPROVING MARKET LIQUIDITY	412
Isakov Isobek Janabay uli	
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ ВНЕШНЕЙ ТОРГОВЛИ	416
Ибрагимов Мансур Ахметович	
ОПТИМИЗАЦИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЛОГИСТИЧЕСКИХ ПРОВАЙДЕРОВ В УСЛОВИЯХ ПОСТРОЕНИЯ НОВЫХ ЦЕПЕЙ ПОСТАВОК	421
Маннапова Феруза Фахриддин кизи	
О'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA ISLOM MOLİYASINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISH VA INSTITUSIONAL ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	428
Isroilov Obid Olimjonovich	
OZIQ-OVQAT BOZORI KON'YUNKTURASINI BAHOLASHDA KO'P OMILLI REGRESSIYA MODELINING SAMARADORLIGI	433
Abduraxmonov Adxamjon Sultonboyevich	

AHOLI TURMUSH TARZINI YAXSHILASHNING ISTIQBOLLARI.....	438
Djuraeva Didora Sobirjonovna	
ZAMONAVIY MOLIVAVIY INFRATUZILMANING INSTITUSIONAL ASOSLARI: TO'LOV TIZIMLARI NAZARIYASI VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	441
Toshniyozov Sherali Kamoliddinovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLI MENEJMENT VA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA STRATEGIK BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISH	449
Zayavitdinova Nafisa Muxammadovna	
CORPORATE GOVERNANCE, FDI, AND URBANIZATION IN THE GREEN ECONOMIC TRANSFORMATION OF UZBEKISTAN	454
Ablaeva Valentina	
FEMALE ENTREPRENEURSHIP AND MICRO-ENTERPRISE DEVELOPMENT	460
Dilafuz Kuchkorova	
LEGIRLANGAN PO'LATLARDAN TAYYORLANGAN PROKATLASH JO'VALARINI CHIDAMLILIGINI OSHIRISH UCHUN TERMIK PUXTALASH TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH	466
Saydumarov Botir Muradovich, Berdiyev Darob Murotovich, Tashmatov Ravshan Qobilovich	
SHAMOL TURBINASINING IKKI TOMONLAMA TA'MINLANADIGAN ASINXRON GENERATORI O'TKINCHI JARAYONLARINING TAHLILI	471
Bekishev Allabergen Yergashevich, Kurbonov Najmiddin Abduxamidovich, Yunusov Obidxon Abdivait o'g'li, Jo'rayev Doston Majid o'g'li	
TIJORAT BANKLAR FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	479
Babaxanova Dildora Rustamovna	
RAQOBAT USTUNLIGIGA ERISHISHDA ZAMONAVIY MARKETING TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH	485
Meliqulov Abdulhalil Norinovich	
JAMOAT AHAMIYATIGA EGA TASHKILOTLAR TOIFASIGA KIRITISH MEZONLARI, ULARNING MOLIVAVIY HISOBOTLARI VA AUDITIGA QO'YILADIGAN TALABLAR.....	490
Shodiyev Murodjon Bakirovich	
EFFICIENCY OF IMPROVING THE IT SERVICES EXPORT	494
Uzakov Ortik Shaymardanovich	
CHORVACHILIKDA ILK VETERINARIYA XIZMATI TARIXI: QADIMGI O'ZBEKISTON MISOLIDA.....	499
Sayfudinova Djamila Badridinovna	
AHOLINI IJTIMOYIY HIMOYALASH TIZIMINI BOSHQARISHGA BAG'ISHLANGAN DASTLABKI ILMIY QARASHLARNING SHAKLLANISHI VA ULARNING TAHLILI	503
Xamroyev Anvar Ashurovich	
AHOLINING MOLIVAVIY SAVODXONLIGINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI HAMDA MOLIVAVIY TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY AFZALLIKLARI.....	508
A.A.Abduvoxidov	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARINING MOLIVAVIY HOLATINI KOMPLEKS BAHOLASH VA IQTISODIY SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISH	518
Turmanqulov Norpo'lat Sa'dullayevich	
PERFORMANCE APPRAISAL FAIRNESS AND EMPLOYEE OUTCOMES IN UZBEKISTAN'S EDUCATIONAL INSTITUTIONS: A QUANTITATIVE INVESTIGATION	525
Farida Nishanova	
SANOAT KORXONALARIDA SIFAT BOSHQARUVI TIZIMLARINING ISHLAB CHIQARISH JARAYONIGA TA'SIRI	535
O'.M. Baytanov	

DIGITAL METHODS FOR MONITORING HAND HYGIENE AND AUTOMATIC NAIL SEGMENTATION USING COMPUTER VISION TECHNOLOGIES	540
Shavkat Shukhratovich Azimov, Temurbek Zokir Ugli Daminov, Durdona Nurjonovna Rasulova, Dilorom Umrzakovna Nalibaeva	
MATLAB-BASED OPTIMIZATION OF METHANE FEED INTAKE IN A GTL PLANT FOR SYNTHETIC FUEL PRODUCTION.....	545
U.T. Beshimov, U.R. Azamatov, A.G. Makhsumov, E.E. Mashaev	
НЕОБХОДИМОСТЬ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ОПТИМАЛЬНОГО ИНВЕСТИЦИОННОГО ВЛОЖЕНИЯ В СОЦИАЛЬНО-ЗНАЧИМЫХ ИННОВАЦИОННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ	554
Зайналов Ж.Р. , Абдуллаева С.Ш., Нурмухамедов А.М.	
INFORMATIKA FANINI O'QITISHDA ONLAYN TEST VA AVTOMATIK BAHOLASH TIZIMLARI: INNOVATION METODLAR, ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA DOLZARB MUAMMOLAR TAHLILI	561
Nasriddinov Zaynoddin Xusniddin o'g'li, Sayidov Nozimjon Abdunosirovich	
SERVOMOTORLARNING XARAKTERISTIKALARI	565
Pirmatov Nurali Berdiyrovich, Egamov Akmal Mamarasulovich, Mamarasulov Nodir Akmal o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI BOSHQARISHNING TASHKILIIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	572
O'rinov Komiljon Kozimovich	
MAISHIY XIZMAT KO'RSATISHDA SIFAT NAZORATINI OSHIRISHNI RAQAMLASHTIRISH YO'LLARI.....	576
Meliyev X.T.	
INVESTIGATION OF THE EFFICIENCY OF FATS AND OILS REMOVAL FROM WASTEWATER GENERATED BY PUBLIC CATERING ENTERPRISES	585
Durdona Obutjonova, Xayrullo Ibroximov, Ahmadjon Ibadullaev, Umar Chorshanbiev, Babaev Askar	
INSON KAPITALINING IQTISODIY MAZMUNI, UNI MOLIALASHTIRISH MEXANIZMLARI VA O'ZBEKISTONDA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	591
Ismailova Gulruh Faxriddinovna	
HUDUDLARDA MOLIAVIY INKLYUZIVLIKNI RIVOJLANTIRISH VA AHOLINING MOLIAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI.....	596
Azlarova Mushtariybegim Abror qizi	
NORASMIY BANDLIK VA DAROMADLARNI SOLIQQA TORTISHDA SOLIQ IMTIYOZLARIDAN FOYDALANISH TAHLILI	600
Bozorova Ozoda Raximovna	
DAVLAT KORXONALARINI OMMAVIY JOYLASHTIRISH (IPO) ORQALI XUSUSIYLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI ("UZAUTO MOTORS" VA "O'ZBEKTELEKOM" AJ MISOLIDA).....	605
Razikov Ulug'bek Zaripovich	
QURILISHDA INNOVATION FAOLIYAT TUSHUNCHASI VA TURLARI	611
B.K.Abdusamatov, I.A.Yusupov	
ИССЛЕДОВАНИЕ МЕТОДОВ ЗАКРЕПЛЕНИЯ ПОДВИЖНЫХ ПЕСКОВ И ЭФФЕКТИВНОСТИ ЗАЩИТНЫХ ЛЕСНЫХ ПОЛОС ВДОЛЬ ЖЕЛЕЗНЫХ ДОРОГ	615
Лесов Кувандык Сагинович, Хуршида Абдимуминовна	
SURXONDARYO VILOYATI TUMANLARIDA INVESTITSIIYA MUHITINI YAXSHILASH OMILLARI.....	621
Qosimova Nodira Saidovna	
QISHLOQ XO'JALIGI ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARINI OPTIMALLASHTIRISH VA RENTABELLIKNI OSHIRISH STRATEGIYALARI (ANDIJON VILOYATI MISOLIDA)	627
Sanjarbek Sotvoldiyev Dilshodbek o'g'li, Qodirov Zohidjon Eraliyevich	

YIRIK KORXONALARDA SOLIQ NAZORATI TEKSHIRUVLARIGA OID ILMIY TALQINLARNING TAHLILI.....	632
Qo'shaqov Asrorjon Nematjonovich	
QUYOSH ISSIQXONALARIDA QUYOSH ENERGETIK QURILMALARIDAN FOYDALANISH USULLARI VA TEXNIK YECHIMLARI	640
Komilova Nodira Abdirahmon qizi	
IT-KORXONALARIDA INVESTITSIYA VA EKSPORTNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI TAHLILI.....	648
Uzaqov Ortik Shaymardanovich	
O'ZBEKISTON IQTISODIY RIVOJLANISHIDA XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI ISHTIROKIDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN LOYIHALAR TAHLILI	655
Rasulova Dilfuza Valiyevna	
СТРУКТУРНЫЕ ОСОБЕННОСТИ И ФАКТОРЫ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПОДОТРАСЛЕЙ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ УЗБЕКИСТАНА.....	666
Уролова Севара Бехзод кизи	
MAHALLIY BUDJETLARNI SHAKLLANTIRISH VA TAQSIMLASH JARAYONIDA FUQAROLAR ISHTIROKI: SO'ROVNOMA NATIJALARI ASOSIDA TAHLIL	672
Shukurova Parizod, Soatova Nodira Boboxonovna	
TRANSPORT SOHASIDA DASTURIY BUDJETLASHTIRISH: XORIJIY TAJRIBA.....	677
Mirzayeva Dildora Inomovna, Alijonov Ahadjon Hasanboy o'g'li	
BOSHQARUV ETIKASINING ZAMONAVIY BIZNESDA TUTGAN O'RNI VA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI	686
Suyunov Dilmurod Xolmurodovich, Qodirov Tuyg'un Uzoqovich	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI INNOVATSION-TEKNOLOGIYALARNI QO'LLASH YO'NALISHLARI	694
Sh.A.Sultonov	

XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI INNOVATSION-TEKNOLOGIYALARNI QO'LLASH YO'NALISHLARI

Sh.A.Sultonov

SamISI mustaqil izlanuvchisi

shodiyorsultonov@gmail.com

[ORCID 0009-0004-9707-1426](https://orcid.org/0009-0004-9707-1426)

Annotatsiya. Bugungi kun iqtisodiyotdagi chuqur tarkibiy o'zgarishlar sharoitida milliy iqtisodiyotimizni rivojlantirishning asosiy omillaridan biri kichik biznes va tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirish bo'lib hisoblanadi. Maqolada muallif xizmat ko'rsatish sohasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik infratuzilmasini rivojlantirishda raqamli innovatsion-texnologiyalarni qo'llash yo'nalishlarini borasida tavsiyalar ishlab chiqqan.

Kalit so'zlar: xizmat, xizmat ko'rsatish, tadbirkorlik, biznes, xususiy, kichik biznes, institutsional, innstitut, samaradorlik, innovatsiya, raqamli iqtisodiyot, iste'mol, soliq, platforma, infratuzilma, texnologiya.

Abstract. Today, in the context of deep structural changes in the economy, one of the main factors in the development of our national economy is the development of small business and entrepreneurship. In the article, the author develops recommendations on the application of digital innovative technologies in the development of small business and private entrepreneurship infrastructure in the service sector.

Keywords: service, service, entrepreneurship, business, private, small business, institutional, institute, efficiency, innovation, digital economy, consumption, tax, platform, infrastructure, technology.

Аннотация. Сегодня в условиях глубоких структурных изменений в экономике, одним из главных факторов развития нашей национальной экономики является развитие малого бизнеса и предпринимательства. В статье автор разрабатывает рекомендации по применению цифровых инновационных технологий в развитии инфраструктуры малого бизнеса и частного предпринимательства в секторе услуг.

Ключевые слова: услуга, предпринимательство, бизнес, частный, малый бизнес, институциональный, институт, эффективность, инновации, цифровая экономика, потребление, налог, платформа, инфраструктура, технология.

KIRISH

So'nggi yillarda respublikamizda amalga oshirilayotgan islohotlar natijasida alohida e'tibor qaratilishi lozim bo'lgan masalalar yuzaga kelmoqda. Shu singari 1995-yilda amerikalik dasturchi Nikolas Negroponte "Raqamli iqtisodiyot" terminini amaliyotga kiritdi. Ayni paytda ushbu atamani butun dunyodagi siyosatchilar, iqtisodchilar, jurnalistlar, biznesmenlar o'z faoliyatlarida qo'llab kelmoqdalar. 2016-yilda Butunjahon banki dunyo buyicha raqamli iqtisodiyot holati haqidagi hisobotni jahon ommasiga taqdim etib, "Raqamli dividendlar" nomidagi ma'ruzasi bilan chiqish qildi. Raqamli iqtisodiyot atamasining ilmiy adabiyotlarda shu kungacha bir nechta talqini bo'lgan holda, hozirgacha fanda yaxlit bir atama sifatida qayd etilmagan. Ushbu talqinlarning asosiylari quyidagilar xisoblanadi:

Raqamli iqtisodiyot bu - real borliqni to'ldiruvchi virtual muhit; raqamli texnologiyalarga asoslangan iqtisodiy ishlab chiqarish; internet texnologiyalariga asoslangan iqtisodiyot; yangi iqtisodiyot; veb-iqtisodiyot;

axborotlarni qayta ishlash, saqlash uzatish borasidagi yangi usullar generatsiyasiga hamda raqamli kompyuter texnologiyalariga asoslangan iqtisodiyot; noldan boshlab yaratilishi lozim bo'lgan qandaydir boshqacha iqtisodiyot emas, bu yangi texnologiyalar, platformalar va biznes modellarini yaratish va ularni kundalik hayotga joriy etish orqali mavjud iqtisodiyotni yangicha tizimga ko'chirish deganidir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR TAHLILI

Nazariy izlanishlar shuni ko'rsatdiki, "raqamlashtirish" ayrim manbalarda jarayon sifatida talqin qilingan. Masalan, M.N.Rudenko va Yu.I.Gribanovlarning fikriga ko'ra, "raqamlashtirish – bu barcha axborot resurslarini raqamlashtirish hamda avtomatlashtirish vositalaridan foydalangan holda har qanday boshqaruv ta'siri uchun ko'zlangan va kafolatlangan natijaga erishish maqsadida o'zaro hamkorlikning tarmoq platformalarini shakllantirishga qaratilgan jarayondir"[1]. Bizning nazarimizda, ushbu yondashu–vga ayrim kamchiliklar xos. Masalan, "raqamlashtirish"ni faqat tarmoq platformalarini shakllantiruvchi jarayon sifatida qarash noto'g'ri. Sababi u boshqaruv, korporativ madaniyat, tashqi aloqalarga yondashuvlardagi fundamental o'zgarishlarni ham nazarda tutadi.

Vatanimiz iqtisodchi olimlari S.S.Gulyamov, R.X.Ergashev, S.N.Hamrayevalarning ta'kidlashicha, "raqamlashtirish bu – raqamli shaklda yangi mahsulotlar yaratishdir"[2]. Nazarimizda ushbu ta'rifda "raqamlashtirish" tushunchasi ancha tor doirada qaralgan bo'lib, u raqamli mahsulot ishlab chiqarish jarayoni bilan aynanlashtirilgan. Biz ushbu fikrni noto'g'ri deb topdik, chunki "raqamlashtirish" tushunchasi, bizningcha, faqat raqamli mahsulotlarni ishlab chiqarish bilan chegaralanmaydi. Balki u birinchi galda oldi-sotdi jarayonida tomonlar (sotuvchi va xaridor) o'rtasida yuzaga keladigan o'zaro munosabatlarni, shuningdek, sodir bo'ladigan jarayonlarni ham o'z ichiga qamrab oladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Raqamli iqtisodiyotning o'zisha xos asosiy belgilari yuqori darajada avtomatlashtirilganlik, elektron hujjat almashinuvini sifatli amalga oshirishning mavjudligi, buxgalterlik, auditorlik va boshqaruv tizimlarining o'zaro elektron integratsiyalashuvi, ma'lumotlarning elektron bazalari, CRM (mijozlar bilan o'zaro munosabat tizimi) mavjudligi, turli xildagi korporativ tarmoqlardan iborat.

Uning qulayliklariga turli to'lovlar uchun xarajatlarning qisqarishi (masalan, bankka borish uchun yo'lkira va boshqa resurslar tejalandi), tovarlar va xizmatlar haqida juda ko'p operativ ma'lumotlarga ega bo'lgan xolda, ularni jahon bozoriga olib chiqish imkoniyatlarining kengayishini kiritishimiz mumkin.

Bu borada xizmat ko'rsatish sohasidagi kichik biznes va xususiy tadbirkorlik infratuzilmasini shakllantirishda raqamli innovatsion texnologiyalardan foydalanishda eng avvalo so'nggi yillarda boshlangan ishlarni davom ettirishni ko'zda tutgan holda alohida e'tibor qaratilishi lozim bo'lgan quyidagi yo'nalishni belgilab olish maqsadga muvofiq bo'lib, ular:

- savdo xizmatlari vositalari bo'yicha, zamonaviy shifoxonalar hamda, oilaviy xizmat do'konlari kabi hamyonbop joylashuv vositalarida innovatsion texnologiyalarni qo'llashni tezlashtirish mexanizmlarini tatbiq qilish;

- zamonaviy texnologiyalarni transport logistikasiga olib kirish, iste'molchilarni ko'paytirish va diversifikatsiyalash uchun bir-birini o'zaro to'ldirib turuvchi ichki va tashqi transport turlarini hisobga olgan holda, yagona, xavfsiz va innovatsion transport logistikasini rivojlantirish;

- amaliy axborot-ma'lumotnomalar orqali ta'lim tadbirkorlik subyektlari bo'yicha, iste'molchilar uchun tizimni yaratish, smart-xizmat texnologiyalarini tatbiq qilish, turniketlar va videokuzatuvlar tizimlarini o'rnatish orqali madaniy meros subyektlari, muzeylar, teatrlar, badiiy galereyalar xizmatlari faoliyati samaradorligini oshirish;

- kichik biznes xizmati iste'molchilariga ovqatlanish xizmatlarini tashkillashtirish, madaniy-ko'ngilochar tadbirlar va ishlab chiqarilayotgan suvenir mahsulotlar uchun moslashuvchan narx siyosatini o'rnatish orqali xizmat ko'rsatish sohasi "monetizatsiyasi"ni oshirish;

- kichik biznes xizmatida raqamli innovatsion texnologiyalarni samarali qo'llash masalalarini o'rganish bo'yicha respublika guruhini tuzish va yil davomida mahalliy vazirlik va idoralar mutaxassislariga sektor ekspertlari hamda vakillari bilan birga vaziyatni yaxshilab o'rganish va kichik biznes va xususiy tadbirkorlik xizmatida innovatsiyalarni qo'llashga to'sqinlik qilayotgan muammolar yechimini topishga doir aniq takliflar aks etgan normativ-huquqiy hujjatlar loyihalarini ishlab chiqish lozim.

Tadqiqotlarimiz natijasida olingan ma'lumotlarga ko'ra, kichik biznes va xususiy tadbirkorlik xizmatiga raqamli innovatsion texnologiyalarni joriy qilish borasida dunyo bo'yicha xizmat ko'rsatish sohasida yangi yo'nalish bo'lib hisoblanayotgan "Smart Servis Resource System" platformasi ishlab chiqilmoqda. Xizmat ko'rsatish sohasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik yo'nalishi rivojlangan davlatlarida allaqachon "Smart Servis Resource System" platformasi amaliyotga bosqichma-bosqich joriy qilinmoqda.

Yuqoridagilardan kelib chiqiladigan bo'lsa, bizga qo'shni mamlakat-larda "Smart Servis Resource System" platformasini yaratish ishlariga kirishib ketilganligi, yaqin kunlar ichida bu yo'nalishda kuchli raqobat yuzaga kelishidan dalolat beradi. Biz ham xorij mamlakatlar tajribasini sarhisob qilgan holda, xizmat ko'rsatish sohasi bo'lgan kichik biznes va xususiy tadbirkorlik yo'nalishini raqamlashtirish elementlari va ushbu sohada o'zimizning "Servis" raqamli platformasini yaratishni taklif etamiz.

"Smart Servis Resource System" platformasi elementlar va tamoyillarga tayangan holda ishlaydi. Platformaning ishlashi bo'yicha to'xtaladigan bo'lsak, quyidagi tamoyillarga tayanadi:

- kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari va boshqa xizmat ko'rsatuvchi tashkilotlarning barcha bo'limlarni bir-biri bilan bog'lanishlarini maksimal ravishda avtomatlashtirish;
- ilmiy tadqiqot ishlarining ahamiyatini tushungan holda maksimal darajada sohani rivojlantirish uchun foydalanish;
- barcha quyi tizimlarni va bo'limlarni boshqarishning avtonom tizimi internetdan foydalangan holda boshqarishni amalga oshirish;
- xizmatning hayotiy siklining barcha bosqichlari, o'zaro ta'sir oqimlari orqali onlayn rejimida tartibga solinadigan, bir-biriga bog'langan yaxlit birlik shaklida funksional birliklar bilan ta'minlanishi kabilardir.

Xizmat ko'rsatish sohasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikga raqamli innovasion-texnologiyalarni joriy qilish va uni rivojlantirish har bir subyektning moliyaviy va texnologik imkoniyatlariga bog'liq. Bu borada quyidagi texnologik imkoniyatlarni ko'rib o'tishimiz mumkin.

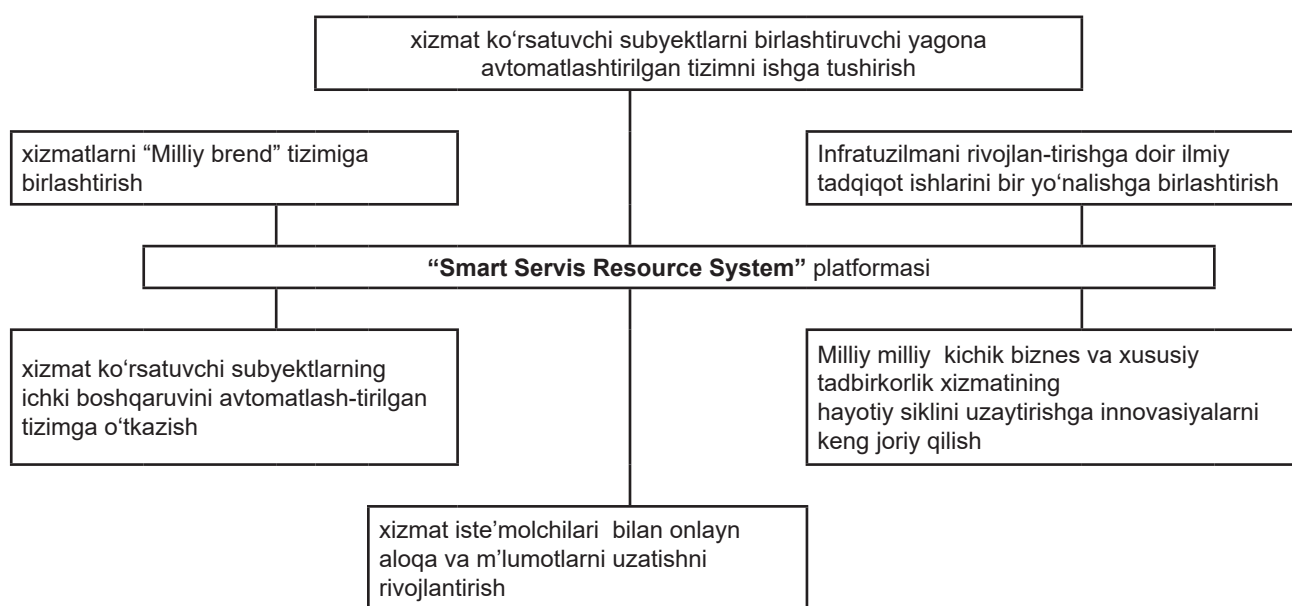
1. "Sun'iy aql" - sayohatni rejalashtirayotganda eng moslashtirilgan natijani beradi. Mijozlar bilan o'zaro munosabat (CRM) tizimi mijozlarning imtiyozlari to'g'risidagi ma'lumotlarga asoslanib, boshqa iste'molchilar foydalangan yechimlarni taklif qiladi, servisni tashkil qilishni sezilarli darajada soddalashtiradi va pulni tejashga yordam beradi.

2. Internet xizmatining "muammosiz" servisni ta'minlovchi asosiy elementlari - uchish, transfer, tibbiyot, avtoulovga bron qilish keng tarqalgan. Ma'lumotlar almashish orqali iste'molchilar turli xil muammolarni to'xtash joyining manzilidan tortib, o'ziga notanish shahardagi yo'nalishlarni yo'qotishning oldini olish orqali, kutilmagan xavflarni va sarflanadigan vaqtni kamaytirishi mumkin.

3. Robotizasiya - odamlar uchun foydali bo'lgan va ular bilan ishlashga qodir bo'lgan botlarning robotlari tobora ko'proq hayotga kirib kelmoqda. Hozirda tozalash robotlari allaqachon maishiy texnikaning eng keng tarqalgan elementiga aylangan. Xizmat ko'rsatish xodimlariga bo'lgan ehtiyojni kamaytirgan holda, ushbu uslub oilaviy kichik biznesni olib borishni sezilarli darajada soddalashtirishi mumkin.

4. Ovoz texnologiyasidan (AQSh xizmat ko'rsatish sohasida qo'llanishi boshlangan "Alexa" ovoqli yordamchi) foydalanish samarali bo'lib, xizmatlarni optimallashtirishga, ko'p jarayonlarni minimallashtirishga imkon beradi. Shu bois, hatto kichkina oilaviy tadbirkorlar ham mijozlarga kechayu-kunduz xizmat ko'rsatishi va til to'siqlarini bartaraf etishi mumkin.

5. Blokcheyn - "ishonchli raqamli muhit"ni yaratuvchi, bu buyurtmalar, rezervasiyalar va to'lovlarning ishonchligini sezilarli darajada oshiradi, ma'lumotlar va xizmatlarning ishonchligini, aniqligini ta'minlashi mumkin (1-rasm).

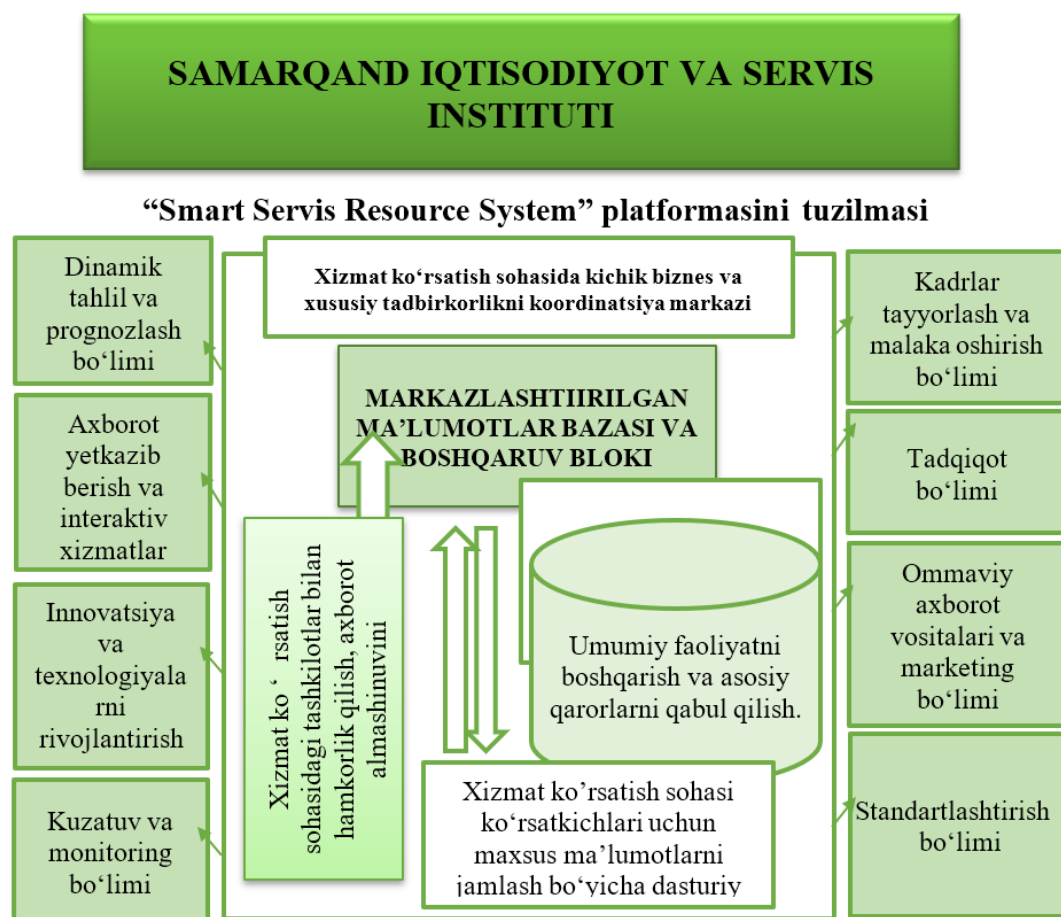
1-rasm. "Smart Servis Resource System" platformasining elementlari va tamoyillari.

Yuqoridagilardan kelib chiqqan holda respublikamiz xizmat ko'rsatish sohasida ham "Smart Servis Resource System" platformasi joriy qilish lozim. Sababi, xizmat ko'rsatish sohasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik yo'nalishi rivojlangan davlatlar o'zlarining modellarini ishlab chiqishga alloqachon kirishib ketgan. Agar biz ham o'z vaqtida bu o'zgarishlarga moslasha olmasak, mintaqadagi davlatlarning raqobatida yutqazishimiz mumkin.

Biz taklif qilayotgan "Smart Servis Resource System" platformasi quyidagi element va tamoyillarni o'z ichiga olishi kerak:

- tibbiyot, ijtimoiy xizmat, komunal, ta'lim, ovqatlantirish korxonalari, transport (havo, temir yo'l) xizmati ko'rsatuvchi tashkilotlarni birlashtiruvchi yagona avtomatlashtirilgan tizimni ishga tushirish;
- kichik biznes va xususiy tadbirkorlik xizmatlar nomenklaturasi bo'yicha axborot uzatishni, reklama qilishni "Milliy brend" (Milliy brend ustidagi ishlarni jadallashtirish) ostida internet tizimi orqali amalga oshirish;
- sohadagi ilmiy tadqiqot ishlarining ahamiyatini oshirish (iqtisodiyot va servis instituti) maqsadida turli sohadagi yetakchi mutaxassislarning izlanishlarini bir yo'nalishga birlashtirish;
- sohadagi barcha subyektlarning ichki boshqaruvini axborot texnologiyalari imkoniyatlaridan keng foydalangan holda, avtomatlashtirilgan boshqaruvni amalga oshirish;
- milliy kichik biznes va xususiy tadbirkorlik xizmatining hayotiy siklini uzaytirishga innovatsiyalarni keng joriy qilish borasida xizmat ko'rsatuvchi subyektlar imkoniyatlarini birlashtirish;
- xizmat iste'molchilari bilan onlayn aloqani doimiy ravishda nazorat qilib borish va qo'shimcha ma'lumotlarni uzatish texnologiyalarini takomillashtirishdan iboratdir (2-rasm).

2-rasm. "Smart Servis Resource System" platformasining tarkibiy tuzilmasi¹

Shuni ham nazardan chetda qoldirmaslik kerakki, respublikamizda ham keyingi yillarda bir qator ishlar amalga oshirilayotganligini ko'rishimiz mumkin. Masalan, O'zbekiston savdo-sanoat palatasi nodavlat qo'mitasi huzurida online-tadbirkor.uz saytni ishlab chiqilmoqda. Sayt "Konsalting", "Tadbirkorlikka o'qitish" kabi bo'limlarni o'z ichiga oladi. "Tadbirkorlikka o'qitish" bo'limi "O'zbekiston" milliy veb portali bilan integratsiyalashtirilmoqda. Bu sayt o'z ichiga O'zbekistonning xizmat ko'rsatish sohasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik salohiyatiga

¹ Muallf tomonidan ishlab chiqilgan.

doir ma'lumotlar, foydali axborot, tarixiy va madaniy ma'lumotlar, qiziqarli faktlar va yangi xizmat yo'nalishlari bo'yicha barcha materiallarni jamlagan rasmiy xizmat resurs hisoblanadi. Yana bir "O'zbekiston bo'ylab" bo'limi bo'lib, unda butun mamlakat bo'ylab kichik biznes yo'nalishlari haqida ma'lumotlar berilib boriladi.

Shu bilan birga, portalni yanada samarali ishlashi uchun yuqorida to'xtalib o'tilgan inovasion-texnologiyalar imkoniyatlaridan kengroq foydalanish lozimdir.

Umuman olganda xizmat ko'rsatish sohasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik yo'nalishida yuqori natijalarga erishish va sohaning kelajagini belgilash bugungi kunda raqamli innovasion-texnologiyalarning imkoniyatlaridan foydalanishga bog'liq bo'lib qolmoqda.

"Smart Servis Resource System" platformasini tashkil etish uchun eng maqbul joy sifatida "Samarqand iqtisodiyot va servis" instituti tanlanishi ilmiy asosga ega. Institut qoshida xalqaro bo'lim, O'z FA (akademiyasi), TOP mingtalik xorijiy mamlakatlar bilan aloqalar, ARM ofisi va xalqaro grantlar tadqiqotlarining faoliyat yuritishi ilmiy-tadqiqot muhiti, Savdo-sanoat palatasi bilan ni shakllantirgan. Shu bilan birga, istiqbolda xizmat ko'rsatish sohasida kadrlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish markazini qayta tashkil etish ham faoliyat boshlashi platformaning ilmiy va amaliy jihatdan rivojlanishiga turtki bo'ladi. Institutning zamonaviy o'quv jarayonlarini integratsiya qilish imkoniyati, malakali kadrlar bazasi va xizmat ko'rsatish sohasiga ixtisoslashgan muhit innovatsion texnologiyalar asosida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik rivojlantirish va raqamli axborot tizimlarini joriy etish uchun mustahkam ilmiy poydevor yaratadi.

"Smart Servis Resource System" platformasini tashkil etishdan ko'zlangan asosiy maqsad – xizmat ko'rsatish sohasida zamonaviy raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali ma'lumotlarni yig'ish, tahlil qilish va ulardan tizimli ravishda foydalanish imkoniyatlarini shakllantirishdan iborat. Ushbu platforma respublikadagi xizmat ko'rsatish sohasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatiga oid statistik ma'lumotlarni real vaqt rejimida yetkazib berish imkonini yaratadigan "Servis" statistik platformasini ishga tushirish uchun muhim ilmiy va texnologik asos bo'lib xizmat qiladi.

"Smart Servis Resource System" platformasi xizmat ko'rsatish sektoridagi jarayonlarni kompleks tahlil qilish va samarali boshqarish mexanizmlarini ishlab chiqishga qaratilgan. Uning asosiy funksiyalaridan biri – xizmat ko'rsatish sohasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik obyektlariga tashrif buyuruvchilar oqimi, ularning tashrif maqsadi, geografik kelib chiqishi, safar davomiyligi va xarajatlari kabi muhim ma'lumotlarni yig'ish va tahlil qilishdan iborat. Ushbu jarayon xizmat ko'rsatish bozorining aniq prognozlarini ishlab chiqish, iste'molchilarning talab va taklif muvozanatini ta'minlash hamda xizmat ko'rsatish sohasi infratuzilmasini samarali rejalashtirishga yordam beradi.

Shu bilan birga, platforma iqtisodiy muammolarga xos yuklamalarni monitoring qilish va xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishga hissa qo'shish maqsadida resurslar iste'moli kabi ko'rsatkichlarni yig'ish va tahlil qilishni amalga oshiradi. Bu jarayon xizmat ko'rsatish sohasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning samaradorligini oshirish va ijtimoiy-iqtisodiy resurslardan oqilona foydalanish strategiyalarini ishlab chiqishda muhim rol o'ynaydi.

Ushbu platforma ma'lumotlarni qayta ishlash va tahlil qilish jarayonida zamonaviy usullar, jumladan, sun'iy intellekt (AI) va mashina o'quvi texnologiyalaridan foydalanish orqali prognozlash mexanizmlarini takomillashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Platforma xizmat ko'rsatish sohasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlanishiga ta'sir etuvchi asosiy omillarni chuqur tahlil qilish, marketing segmentlarini o'rganish xususiyatlarini o'rganish, iste'molchilar dinamikasini modellashtirish va ehtimoliy o'zgarishlarni bashorat qilish kabi vazifalarni ham o'z zimmasiga oladi. Bundan tashqari, xizmat ko'rsatish sohasidagi mavjud muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish bo'yicha ilmiy asoslangan tavsiyalar ishlab chiqish platformaning ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Umuman olganda, "Smart Servis Resource System" platformasini sohasida raqamli texnologiyalar va ilg'or tahlil usullaridan foydalangan holda axborotga asoslangan qarorlarni qabul qilish imkonini beruvchi innovatsion markaz bo'lib, iqtisodiy, ekologik va ijtimoiy jihatlardan xizmat ko'rsatish sohasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni yanada samarali boshqarish va barqaror rivojlantirishga yo'naltiradi.

Ushbu vazifalarni samarali bajarish uchun bir qator muhim masalalarni hal qilish talab etiladi. Birinchi navbatda, ma'lumot manbalarini aniqlash muhim ahamiyatga ega. Bunday manbalar davlat idoralari, xizmat ko'rsatish sohasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik obyektlari, transport kompaniyalari, mahalliy hokimiyat organlari hamda boshqa tashkilotlardan iborat bo'lishi mumkin. Ikkinchidan, xizmat ko'rsatish sohasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik ma'lumotlaridan foydalanuvchi guruhlarni aniqlash lozim. Ushbu guruhlar tarkibiga davlat idoralari, tadbirkorlar va mahalliy jamoalar kiradi. Uchinchidan, foydalanuvchilarning ma'lumotga bo'lgan talablarini chuqur o'rganish zarur. Xizmat ko'rsatish sohasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sohasining turli ishtirokchilarining ma'lumotga bo'lgan ehtiyojlari va ularning kutgan natijalari tahlil qilinishi lozim. Ushbu

jarayonda ma'lumotlarning turi, formati, yangilanish vaqti hamda ularni taqdim etish usullari aniqlanadi. Mazkur ma'lumotlarning aniqligi va dolzarbligi xizmat ko'rsatish sohasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sohasida samarali boshqaruv qarorlarini qabul qilishda muhim rol o'ynaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Руденко М. Н., Грибанов Ю. И. Тенденции цифровизации и сервисизации экономики //Теория и практика сервиса: экономика, социальная сфера, технологии. – 2019. – №. 2 (40).
2. Gulyamov S.S., Ergashev R.X., Hamrayeva S.N. Raqamli iqtisodiyot. O'quv qo'llanma. – T.: "Iqtisod-Moliya" nashriyoti, 2020. – 367 b.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 21 noyabrdagi PQ-4022 sonli "Raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish maqsadida raqamli infratuzilmani yanada modernizatsiya qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarori. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 16.12.2021 y., 06/21/34/1164-son.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 7 maydagi PQ-3698-sonli "Iqtisodiyot tarmoqlari va sohalariga innovatsiyalarni joriy etish mexanizmlarini takomillashtirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar to'g'risida"gi Qarori. Qonunchilik ma'lumotlari milliy bazasi, 02.04.2021 y., 06/21/6198/0269-son.
5. Aripov A.N., Iminov T.K. "O'zbekiston axborot-kommunikatsiya texnologiyalari sohasi menejmenti masalalari" Monografiya -T.: 2012.
6. Ayupov R.X., Bakiyeva I.A., Fayziyev Sh.Sh., Boltaboyeva G.R. O'zbekistonda elektron biznes: muammolar va yechimlar. – T.: TMI, 2016.

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100